

*ΕΠΕΑΕΚ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ
Τ.Ε.Φ.Α.Α. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ – ΑΥΤΕΠΙΣΤΑΣΙΑ*

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΜΚ 0966 «Εφαρμοσμένη Κινητική Μάθηση σε Δεξιότητες
Αναψυχής»

9η Διάλεξη: Μουσική και εκμάθηση δεξιοτήτων

Ελιζάνα Πολλάτου, επίκουρος
καθηγήτρια Τ.Ε.Φ.Α.Α., Π.Θ

Περιεχόμενα μαθήματος

- Ορισμός ρυθμού, τόνου, κτύπου μουσικής
- Μέτρο, τονισμός, ρυθμικό μοτίβο
- Στοιχεία σώματος, χώρου, δυναμικής της κίνησης

Ο ρόλος του Ρυθμού της μουσικής και της κίνησης στην Αγωγή

20ος αιώνας

Dalcroze (1865-1950):
εισήγαγε τη διδασκαλία
της μουσικής μέσω
της κίνησης
(*eurhythmic*)

Laban(1879-1958):
οπτική, φυσική,
εσωτερική, εμπειρία
της κίνησης

Orff (1895-1982):
αναπαραγωγή
του ρυθμού με κρουστά,
και ακολουθία
ανθρώπινης κίνησης

Ορισμοί

- Ακουστική αντίληψη είναι η ικανότητα διάκρισης ήχων.
- Μουσικοακουστική αντίληψη είναι η ικανότητα διάκρισης της μουσικής. Η ικανότητα μουσικοακουστικής αντίληψης ενός ατόμου ποτέ δεν φτάνει σε υψηλότερο επίπεδο απ' αυτό που έχει τη στιγμή που γεννιέται. Η ικανότητα αυτή καλλιεργείται με την ηλικία και όταν φτάσει το παιδί στα εννέα του χρόνια σταθεροποιείται (Gordon, 1986).

- Κινητική δεξιότητα είναι η ανάπτυξη του κινητικού ελέγχου που συνάγεται με τέλεια και ακριβή απόδοση στην εκτέλεση βασικών και εξειδικευμένων κινήσεων.(Gallahue, 1996).
- Η Ρυθμική ικανότητα είναι η αντίληψη, η καταχώρηση και η παρουσίαση, χρονικών-δυναμικών δομών, μέσω της κίνησης(Martin & Ellerman, 2001).

Τόνος

- *Τόνος* στη μουσική είναι η διαφορετικότητα με την οποία αντιλαμβάνεται το αυτί συγκεκριμένες δονήσεις και διακρίνει τον ένα φθόγγο από τον άλλο (π.χ. το ντο από το φα). Επίσης κάθε νότα μπορεί να εκτελεστεί με διαφορετική συχνότητα στη δόνηση και τότε έχουμε τη διάκριση στο ύψος του τόνου που μπορεί να είναι υψηλό, μέσο ή χαμηλό (Enc.Britannica,2003).

Ρυθμός

- *Ρυθμός* είναι η αντικατάσταση των ήχων στο χρόνο. Είναι ο σχεδιασμός της μουσικής στο χρόνο. Ο ρυθμός μπορεί να υφίσταται χωρίς μελωδία , η μελωδία όμως χωρίς ρυθμό ποτέ (Enc.Britannica,2003).

Κτύπος, τέμπο

- Κτύπος (beat) είναι η μονάδα στην οποία χωρίζεται ο μουσικός χρόνος (Enc.Britannica,2003).
- Τέμπο είναι από την ιταλική λέξη tempo που σημαίνει χρόνος και χαρακτηρίζει πόσο αργά ή γρήγορα εκτελείται ένα ρυθμικό ή μουσικό κομμάτι και κατ' επέκταση και η ανθρώπινη κίνηση (Enc.Britannica,2003).

Επίδραση ρυθμού-μελωδίας στη φυσιολογία και ψυχολογία του ατόμου

- Τα ρυθμικά στοιχεία της μουσικής επιφέρουν φυσιολογικές αντιδράσεις στην καρδιακή συχνότητα, δύναμη κ' ροή αίματος (Karageorghis, Drew, Terry, 1996)
- Τα μελωδικά στοιχεία επιφέρουν συγκινησιακές αντιδράσεις (χαρούμενη μουσική-ενέργεια, θλιβερή-κατάθλιψη, Douglas, 1985)

Στοιχεία της κίνησης

Γνώση του σώματος : τι μπορεί να κάνει το σώμα

Γνώση του χώρου : πού μπορεί να κινηθεί το σώμα

Δυναμική της κίνησης : πως μπορεί να κινηθεί το σώμα

Σχέσεις που δημιουργούνται κατά την κίνηση

Κινήσεις των μελών του σώματος

Στήριξη του βάρους του σώματος
Εφαρμογή δύναμης
Υποδοχή βάρους ή δύναμης
Οδηγός της κίνησης

Βασικές κινήσεις το σώματος

Διάταση
Κάμψη
Στροφή
Αιώρηση

**Γνώση του σώματος :
τι μπορεί να κάνει το σώμα**

Βασικές κινητικές δεξιότητες

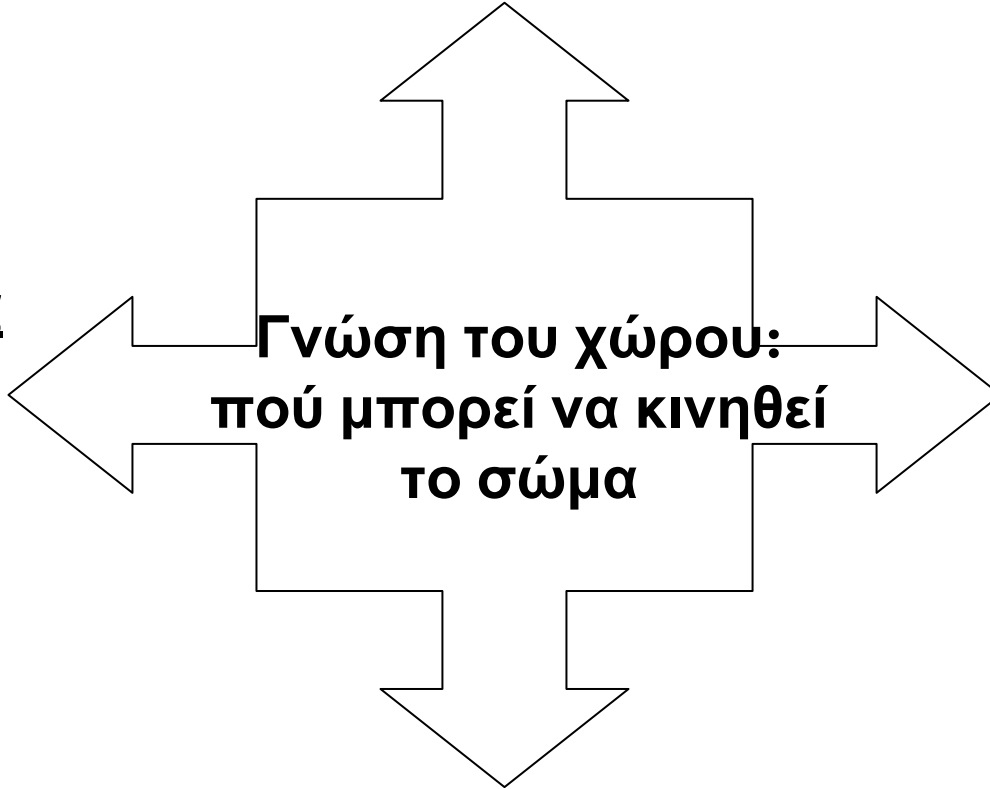
Μετακίνησης
Χωρίς μετακίνηση
Χειρισμού

Σχήματα που μπορεί να πάρει το σώμα

Ευθεία
Κύκλος
Σχήμα με γωνίες
Συμμετρικά - ασύμμετρα

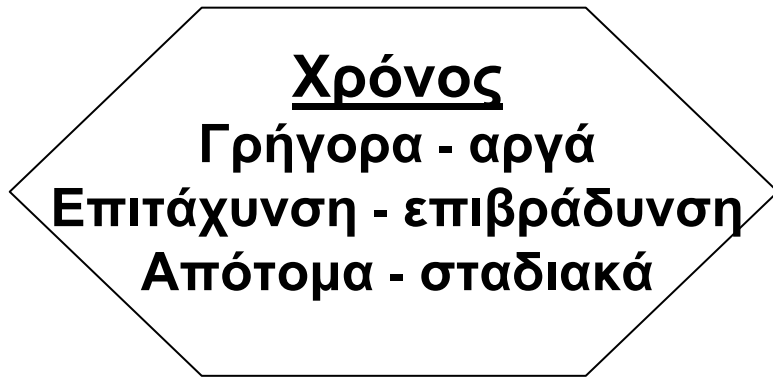
Περιοχές
Γενικός
Προσωπικός

Διαδρομές
Ευθεία
Καμπύλη
Ζικ-ζακ
Γωνία

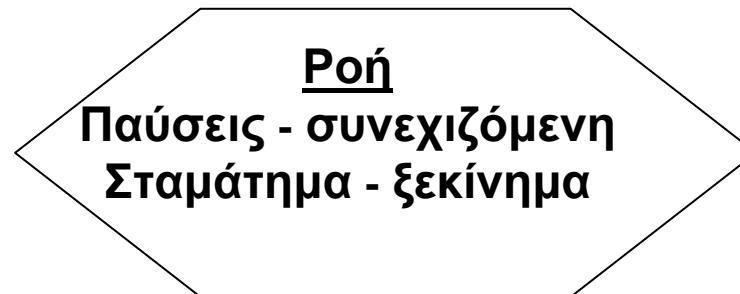


Κατευθύνσεις
Μπροστά
Πίσω
Πλάι
Πάνω - κάτω

Επίπεδα
Χαμηλό
Μεσαίο
Ψηλό



**Ποιότητα της κίνησης :
πώς μπορεί να κινηθεί το σώμα**



Μέλη του σώματος

Μαζί - χωριστά

Κοντά - μακριά

Πάνω - κάτω

Μπροστά - πίσω

**Σχέσεις που δημιουργούνται
κατά την κίνηση**

Άτομα και ομάδες

Ατομικά - ομαδικά

Κοντά σε - μακριά από

Ακολουθώ - Αντιγράφω -

Οδηγώ

Καθρέφτης - Αντίθετη κίνηση

Ερώτηση - απάντηση

Δράση - αντίδραση

Εξοπλισμός

Πάνω - κάτω

Κοντά - μακριά

Μπροστά - πίσω

Ανάμεσα



**ίσο σύνολο βασικών
κτύπων, π.χ. 4/4, 3/4, 6/8, κλπ.**

Τονισμός (accent)

**Η επιπρόσθετη δύναμη που δίνεται σε ορισμένους κτύπους του μέτρου,
με σκοπό να δίνεται ποικιλία σε όλα τα είδη ρυθμικών κινήσεων**

Στοιχεία του ρυθμού
Εκμάθηση των στοιχείων του ρυθμού μέσω της κίνησης
(ακούω, συνοδεύω, κινούμαι)

Παλμός ή
βασικός κτύπος (beat)

- Στη μουσική είναι ο σταθερός κτύπος κάθε κομματιού.
- Κρουστά όργανα → βασικός κτύπος.
- Αργός - Γρήγορος

→ Η κίνηση στον χρόνο του βασικού κτύπου είναι ίσως η πιο σπουδαία προϋπόθεση σε όλες τις ρυθμικές δραστηριότητες



Η δύναμη που χρησιμοποιείται σε μία κίνηση ή σ' έναν ήχο.

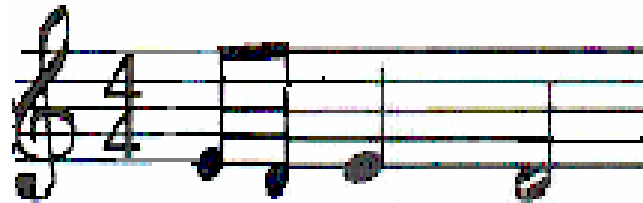
Ταχύτητα (tempo)

Μία κίνηση μπορεί :

- α) να εκτελεστεί αργά ή γρήγορα**
- β) να αυξάνεται ή να μειώνεται η ταχύτητά της**
- γ) να σταματά απότομα ή με παρατεταμένο τρόπο**

Ρυθμικό μοτίβο
(rhythmic motive, pattern)

Φράση (phrase)



Σχέση των μουσικών συμβόλων χρονικής διάρκειας με τις κινητικές δεξιότητες

Ολόκληρο

Αργές κινήσεις, κινήσεις με μεγάλη τροχιά, ισοροπίες, περιφορές, κινήσεις του κορμού, κινήσεις ευλυγισίας. Η κίνηση ξεκινάει στο '1', συνεχίζει στο '2' και '3' και τελειώνει στο '4', σε μέτρο 4/4.

Κινήσεις δύο φορές πιο γρήγορες από το ολόκληρο. Κάμψεις - τάσεις των άνω και κάτω άκρων, άρσεις - πτώσεις κορμού, απαγωγές - προσαγωγές άνω και κάτω άκρων. Κίνηση στο '1' και '2'.

Ήμισυ

Τέταρτο

Γρήγορες κινήσεις, τρέξιμο, αναπηδήσεις, κινήσεις με μικρή τροχιά. Στο '1' δύο κινήσεις.

Όγδοο

Θέματα προς συζήτηση

**Ποιες δραστηριότητες θα
προτείνετε για την έκφραση
του ρυθμικού μοτίβου;**

- **Αναπαραγωγή του ρυθμικού μοτίβου με παλαμάκια**
- **Με κρουστά όργανα**
- **Με εκτέλεση βασικών κινητικών δεξιοτήτων και χορευτικών κινήσεων**

χρησιμότητα

Σε τι μας χρησιμεύουν
οι προαναφερθείσες
πληροφορίες σχετικά
με την χρησιμοποίηση
της καταλληλότερης
μουσικής αναφορικά
με τα άτομα και το
χώρο;



επίλογος

Στη χρήση της μουσικής πρέπει να έχουμε υπ' όψιν:

- Το ρυθμό, το tempo, τα ρυθμικά μέτρα-φράσεις
- Τις κινήσεις που μπορεί να κάνει το σώμα χρησιμοποιώντας το χώρο και τη μουσική

Βιβλιογραφία

- Gardner H.(1982). *Art, Mind and Brain*. New York:Basic Books
- Gordon, E. (1999).All About Audiation and Music Aptitudes, *Music Educators Journal*, Sep, No. 41.
- Gordon, E.E.(1986). A Factor Analysis Of The Musical Aptitude Profile, The Primary Measures of Music Audiation and the Intermediate Measures of Music Audiation. *Council for Research in Music Education*, 87,17-25.
- Gordon, E.E. (1986). *Primary measures of music Audiation*. GIA Publication, Inc., Chicago

- Martin, K., Ellerman, U. (2001). *Πολύπλευρη Ρυθμική Αγωγή* . Εκδόσεις Salto για την ελληνική έκδοση, Θεσσαλονίκη
- Storr, A. (1992). *Music and the Mind*. New York, Ballantine Books
- Schnebly-Black, J.-Moore, S. (1997). *The rhythm inside*. Rudra Press, Oregon
- Weikart, P.S. (2000). *Round the circle: Key experiences in movement for children ages 3-5*. 2η έκδοση, Ypsilanti, MI: High/Scope Press.
- Weikart, P. S. (1989). *Teaching movement and dance*. Ypsilanti, Michigan: High/Scope Press
- Weikart, P., Carlton, E. (1995). *Foundations in Elementary Education Movement*. High Scope Educational Research Foundation, Ypsilanti, Michigan